

La
Revista
d'El Diari
de
l'Educació

CURS
2020-2021
NÚM. 5
20€

ED

Paraules que fan pensar

Diccionari per fer memòria,
imaginar el futur i
comprendre el present

el diari de l'educació

La
Revista
d'El Diari
de
l'Educació

Ed

Editorial

Guanyar el futur

Els dies d'emergència sanitària i de confinament ja formen part de la nostra biografia. Cada un de nosaltres guarda en la seva memòria íntima els records i les emocions d'aquells dies. Dels mesos de març, abril, maig... de l'any 2020. Sentiments de dolor per aquells que han perdut éssers estimats a causa de la pandèmia. D'incertesa, de por, per tots.

Per la comunitat sanitària van ser dies de lluita a vida o mort. Pels treballadors de serveis essencials, dies de risc per atendre a la població. Per vosaltres, els docents, dies per afrontar el repte d'acompanyar als alumnes, a les seves famílies i a la vegada intentar mantenir la cadena d'aprenentatges. Dies per redescobrir l'extraordinari valor que té l'escola a la hora de garantir l'equitat, la justícia social, de compensar les creixents desigualtats.

Va ser un temps carregat d'emocions. Però també per pensar, per reflexionar. En El Diari de l'Educació vam acollir les vostres opinions i, com mai, vam sentir realitzada la nostra vocació d'agora de la comunitat educativa. Vam escoltar moltes veus i a la vegada oferir tota la informació necessària per afrontar junts el que ha estat un dels majors reptes col·lectius de les nostres vides.

Necessitem pensar sobre el que ens ha passat i obrir el focus per posar en context l'experiència que ens ha portat el coronavirus. El context històric i, a la vegada, amb projecció cap al futur. Amb aquesta voluntat ha nascut la cin-

quena revista que edita El Diari de l'Educació per als seus subscriptors. És un número especial que intenta pensar amb vosaltres, reflexionar junts, sobre factors essencials de la nostra vida. Alguns vénen de molt lluny, en el temps o en la distància, i altres són molt propers. Però tots necessaris, al nostre entendre, per construir el futur.

La Revista ED acull articles de trenta autors i extractes de les entrevistes que, sota l'epígraf de 'Reflexions de la nova era', vam publicar aquells dies tan difícils. És una obra coral, com El Diari de l'Educació, que només és possible amb la vostra participació i el vostre suport. Per això, una vegada més, us donem les gràcies per ser-ne subscriptors, i ens prenem la llibertat de demanar-vos que compartiu les 'Paraules que fan pensar' amb les vostres companyes i companys. Creiem, modestament, que aquesta revista és un bon motiu per sumar-se a la comunitat de subscriptors de El Diari de l'Educació. I, així, fer-lo possible.

Van ser dies molt durs que van canviar les nostres vides; que van donar el veritable valor a tot allò que formava part de la nostra 'normalitat' sense ser-ne prou conscients. La sanitat, l'educació, la ciència, la solidaritat... i, entenem, també el periodisme compromès en el bé comú són més necessaris que mai. Per això ens reafirmem encara més en la vocació amb la qual vam néixer: estar al vostre servei, perquè la vostra tasca de formar i acompanyar als alumnes i a les seves famílies és l'única possibilitat de guanyar el futur.

'Ed - La Revista d'El Diari de l'Educació' | DIRECCIÓ: Víctor Saura | REDACCIÓ: Sandra Vicente Carla Benito i Èlia Pons | DIRECCIÓ D'ART: Pol Rius | PROJECTE GRÀFIC: Pablo Martín | PRODUCCIÓ: Octaedro Editorial | CORRECCIÓ: Xavier Torra | IMPRESSIÓ: Ulzama en paper ecològic | ISSN 2385-6467 | Dipòsit legal B6225-2015 | Aquesta publicació està subjecta a la llicència de Reconeixement-CompartirIgual 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>. || **El Diari de l'Educació - diarieducacio.cat** | DIRECCIÓ: Víctor Saura | CONSELL ASSESSOR: Jaume Carbonell, Nati Bergadà, Montse Blanes, Rosa Cañadell, Jaume Cela, Susagna Escardíbul, Pilar Gargallo, Jordi Jubany, Juan León, Josep Maria López Fumat, Sílvia Luque, Lourdes Margtí, Francina Martí, Miquel Martínez, Pepe Menéndez, Jordi Mir, Carme Ortoll, Ismael Palacín, Jordi Plana, Pau Rodríguez, Montse Ros, Noemí Santiveri, Aina Tarabini, Belén Tascón, Antoni Tort, Cinta Vidal i Josep Maria Vilalta | DISSENY DEL LOGOTIP: Enric Català || **Fundació Periodisme Plural** | PRESIDENT: Josep Carles Rius | PATRONAT: Xavier Atance, Magda Bandera, JJ Caballero Gil, Andreu Claret, Ignacio Escolar, Emili Ferré, Joao França, Mariano Guindal, José Ramon González Cabezas, José Martí Gómez, Andeu Missé, Jordi Mumbrú, Juan León, Josep Carles Rius, Maravillas Rojo, José Sanclemente, Lali Sandiumenge, Víctor Saura, Gemma Sendra, Marina Subirats, Aina Tarabini, Rut Vilar, Jaume Vilarrasa, Cesca Zapater

el diari de l'educació

Edita: **FUNDACIÓ**
Periodisme Plural

SUMARI

APRENDRE
(EN TEMPS DE CORONAVIRUS)
6

BÉ QUE NEIX
DE L'ÈTICA
14

CIUTAT
18

DONA
24

ÈXODE
28

FAMÍLIES
30

GAOKAO
34

HOLOCAUST
38

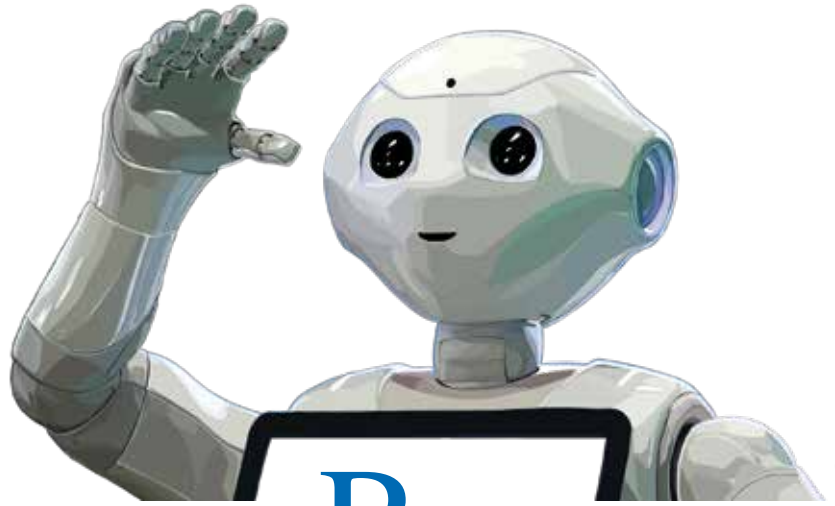
IGUALTAT
(DE GÈNERE)
42

JUSTÍCIA
(SOCIAL)
48

Il·lustració:
POL RIUS

KAR • SHI
56

LINX
58

ROBOT
88

STOP FEIXISME
92

TRANSFORMACIÓ
(EDUCATIVA)
96

MALALA
62

UBUNTU
100

NOBELS
(DE LITERATURA)
66

VIRUS
104

OPORTUNITATS
(IGUALTAT DE...)
80

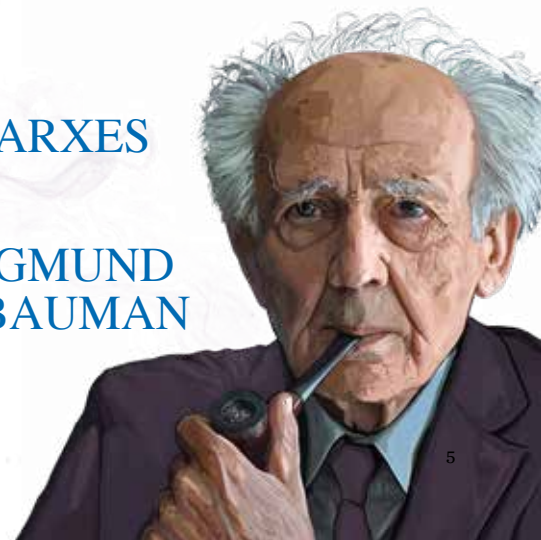
WEB
HATSAPP
114

PLÀSTICS
82

XARXES
116

QUALITAT
(EDUCATIVA)
86

ZIGMUND
BAUMAN
120

A PRENDRE

(en temps de coronavirus)

El pas per la vida comporta aprendre coneixements, valors, habilitats... I ara, la pandèmia ens deixa reflexions com les que recullen les entrevistes de El Diari de l'Educació

Neus Sanmartí
Periodista.

Q

uan ens plantegem quin és el gran objectiu de l'escola, l'acord més general és el d'aprendre. Tanmateix, ja no hi ha tant d'acord a determinar què és important aprendre a l'escola, com s'aprèn i, molt especialment, quina és la finalitat d'aquest aprenentatge.

Sovint, per exemple, es diferencia entre si l'objectiu és desenvolupar la capacitat de tots els nois i noies per actuar de manera responsable i solidària en el món que els envolta —visió que entronca amb el concepte d'educació— o si és preparar-los per passar amb èxit els sistemes de selecció (exàmens) que la societat genera.

La definició clàssica d'aprendre és la d'un procés que porta a «adquirir» sabers de molts tipus a partir de la realització d'accions diverses, que se solen associar a escoltar, practicar i estudiar, però no hi ha dubte que tot procés d'aprenentatge és força més complex.

Per aprofundir una mica en el terme, podem reflexionar sobre els verbs que el defineixen i que, de fet, expliciten maneres distintes d'aprendre. Els diccionaris parlen d'«adquirir» i, de fet, etimològicament aprendre ve de l'expressió llatina referent a «atrapar alguna cosa». També donem com a sinònims verbs transitius com ara assimilar, pair, digerir, o reflexius del tipus instruir-se, formar-se, exercitar-se... És interessant comprovar que no s'hi inclouen dos verbs que avui dia defineixen més bé l'aprenentatge, com construir i autoregular-se. L'explicació rau a pensar que, a l'escola, quan s'aprèn un nou coneixement, el cervell no en té cap idea. En canvi, en l'actualitat sabem que sempre partim de coneixements previs, també els més petits, i per això concebem aprendre com un procés de construcció a partir del que ja es coneix i d'una autoregulació per posar-ho en qüestió i fer-ho evolucionar, procés en el qual són cabdals les emocions que l'acompanyen.

S'aprèn de moltes maneres, segons quin sigui l'objecte d'aprenentatge:

·Per aprendre a caminar per les roques, no ho fem pensant si les arestes són fines i la pressió sobre la planta del peu ens farà més o menys mal, sinó que aprenem a caminar-hi per assaig i error, autoregulant-nos en funció del dolor que notem i sense necessitat de coneixements ni de reflexionar metacognitivament. Per a aquests aprenentatges, no ens cal l'escola.

·Per aprendre a recordar continguts amb molt poca càrrega cognitiva, com ara números de telèfon, les taules de multiplicar o els rius d'Espanya, tenim prou de repetir-los les vegades que calgui i anar autoregulant els errors. Acostumen a ser continguts que no comporten ni revisar idees o maneres de fer pròpies ni abstrure, avaluar o crear. A més, avui no haurien de ser un objectiu d'aprenentatge a l'escola, perquè totes aquestes informacions es poden trobar en el que s'anomena «memòria externa». Sí que ho podria ser, en canvi, aprendre a desenvolupar la capacitat de memoritzar a partir de recordar poemes o cançons, fent teatre...

·Hi ha un bon nombre de sabers que s'aprenen per imitació. Se'n diu currículum ocult i en formen part molts valors i maneres d'actuar que s'«atrapen» pel fet de viure'ls en el marc de grups que els practiquen. Coneixem la importància de les «regles de joc» que s'instauren en el context d'un grup

Francesco Tonucci

Pedagog

“El nen ha de poder explicar les seves emocions a l'escola”

Les emocions formen part del món dels nens, i consegüentment són competència de l'escola. La qüestió és si l'escola s'ocupa únicament de les seves disciplines o si ho fa del món dels nens. Al meu entendre, una bona escola ha de tenir les portes obertes perquè puguin entrar les experiències dels nens. En aquest cas ha estat el que han viscut dins de casa, però espero que demà sigui el que viuran fora de casa i de l'escola.

El regal més gran que podrien rebre els nens després d'això és que els seus pares els donin més autonomia, perquè en la seva memòria s'ajuntin la tristesa del confinament amb la conquesta de l'autonomia, aquesta seria la millor forma que els quedi un bon record d'aquesta experiència. I això també val per l'escola. Freinet va proposar el text lliure, que és exactament això: si t'ha passat una cosa important fora de l'escola, escriu-la i porta-la a l'escola. L'escola té moltes fonts, però la més important hauria de ser el mateix nen. Per la qual cosa, el nen ha de poder explicar les seves emocions, però això no és un tema de psicologia, el mestre no ha de tractar d'interpretar-les, sinó facilitar que es puguin expressar.

L'escola que jo imagino no està feta d'aules. Pensar en aules suposa utilitzar menys de la meitat de l'espai de l'escola, i a més són espais tancats, totes iguals, amb el mateix mobiliari, i tornem al d'abans, si no hi ha diversitat no hi ha vida. A la casa, cada espai té una finalitat molt clara, i el mateix en els espais on treballen els científics, els artistes, els artesans... El que jo proposo és renunciar a les aules per tenir laboratoris, de manera que qualsevol espai de l'escola s'aprofiti per fer coses diferents. Però no és només l'escola la que s'ha de fer càrrec de la reobertura, això és cosa de tota la comunitat.

Marina Garcés

Filòsofa

“El risc és la resposta classista i excloent a la pandèmia”

Penso que de la pandèmia sortiran reforçats els populismes i també les respostes classistes i excloents de tota mena. Aquesta crisi s'afegeix a les anteriors, com la terrorista i econòmica, i a les posteriors, com la climàtica. Són crisis que van debilitant el teixit social i allunyant els grups humans i les classes socials en la seva relació amb les expectatives i els futurs compartits. Davant d'aquesta crisi dels futurs compartits, és fàcil que cadascú es protegeixi darrere dels seus privilegis i percebi els altres com una amenaça. No només cal, doncs, un pla de xoc social per pal·liar els danys d'aquesta crisi, sinó un treball crític que ens ajudi a percebre col·lectivament com hem arribat fins aquí i com en volem sortir com a societat.

Els relats apocalíptics són ideològics, estiguin en mans de la religió, de la política o dels mitjans de comunicació. Qui pugui posar un punt final a les nostres existències és que està exercint el seu poder. Per tant, els relats apocalíptics han de ser desemascarats i contestats: a qui li interessien? Qui en surt beneficiat? Per contestar-los, però, no ens hem d'autoenganyar i dir que ara sí que amb aquesta crisi aprendrem el veritable valor de la vida. Si fos així, ja l'hauríem après en guerres o crisis anteriors. El valor de la vida és lluitar cada dia, i són les persones anònimes més castigades qui no han deixat de fer-ho mai. Recuperar-nos és seguir vivint sense reproduir el que ens ha portat fins aquí. En sabrem? O voldrem oblidar de cop tot el que hem patit? No hem de dramatitzar, però tampoc oblidar. Si no, no haurem après res. Penso que el control social serà un dels grans guanyadors d'aquesta pandèmia. Si a canvi d'una geolocalització ens deixen tornar a sortir de casa, qui no hi estaria disposat, a cedir-les?

David Bueno

Biòleg i professor de genètica a la UB

“Primer ens haurem de carregar d'ànims, de reforç positiu”

En els alumnes se'ls hi ha d'explicar que això de tant en tant passa i per què és important la higiene, i quedar-se a casa, i no només això, sinó per valorar també aquells professionals que han d'estar treballant. I no parlo només dels serveis d'emergència, metges, infermeres, sinó que penso en les treballadores i els treballadors dels supermercats, Ells també s'arrisquen. Penso que caldria fer un homenatge col·lectiu a tota aquesta gent

Els nens vindran més o menys tocats, segons com la família ho hagi sabut gestionar a casa, però clar, això és una alteració del seu ritme, i quan arribin el missatge no pot ser “hem perdut un mes, i anem a recuperar-lo treballant més”, no és això, sinó que hem estat tancats i això s'ha de valorar com una cosa positiva, hem sabut respondre bé davant d'una emergència. És a dir, primer ens haurem de carregar d'ànims, de reforç positiu, de dir-nos: “Que bé que hem sabut estar tancats a casa”. Això ja et permet fer un canvi de xip, i a partir d'aquí anar recuperant la normalitat, però amb certa tranquil·litat, i si a final de curs no s'acaba tot, no passa res, no s'acaba el món. Ja ho farem l'any vinent.

O sigui que seria un error pretendre acabar el temari com sigui. Penso, per exemple, en un mestre de 2n de primària que ara anava a ensenyar les restes. I que consideri que els seus alumnes han d'acabar el curs sabent restar. I ara, quan tornin, vingi a fer restes! No és això. Una altra cosa és introduir el concepte, que els hi soni, i parlar amb el tutor de 3r i que tingui clar que el curs vinent t'arribaran una mica coixos d'això. Ja està. Perquè, si no, serà un doble trauma, primer un mes tancats i ara vingi, corre, corre, corre.

Daniel Innerarity
Catedràtic de filosofia

“L’espècie humana deu la seva supervivència a la intel·ligència adaptativa”

Els temps de crisi poden portar a certes formes de desestabilització que representin una oportunitat per als autoritarismes i populismes il·liberals. La nostra realitat social i política té molt poc a veure amb la mena d’alteracions d’una altra època, la de les revolucions clàssiques, les implosions de règims, l’enfonsament de les civilitzacions i els pronunciaments o cops d’estat. Les democràcies liberals són els espais polítics en els quals les expectatives de canvi estan equilibrades —de vegades, mal equilibrades— per les resistències a canviar i on aquesta voluntat de transformació es canalitza en vies incrementalistes. No hi ha cap esdeveniment natural que ens hagi d’estalviar el treball transformador. Aquest no és un argument contra el canvi, perquè no hi ha res menys transformador que la nostàlgia d’aquella altra cosa completament diferent.

Les crisis són moments de canvi per les mateixes raons que poden ser-ho de conservació o de reculada. Que ens decidim per l’una o l’altra és quelcom que no ens ensenya cap manual, sinó que depèn de les decisions que adoptem. Podria passar que un món s’hagués acabat i que el continuéssim pensant amb categories d’un altre temps i gestionant-lo com si res hagués passat. L’espècie humana deu la seva supervivència a la intel·ligència adaptativa, compatible amb què en molts aspectes seguim instintivament aferrats al que fins ara havia funcionat. En aquest cas caminariem com a zombis enmig de seriosos advertiments que no ens acabem de prendre prou seriosament, com si la situació natural de l’ésser humà fos la distracció i la societat el lloc en el qual es realitza aquesta enorme distracció col·lectiva.

Juan Luis Arsuaga
Codirector d’Atapuerca

“Cal repartir els danys de l’emergència per igual, si no, pot ser explosiu”

Com a biòleg crec que hem de reforçar l’homeòstasi, és a dir, els mecanismes que permeten reequilibrar un sistema dinàmic amb alguns reajustaments. És un equilibri, com el biològic, en el qual si treus un pilar n’apareix un altre o es compensa per una altra banda, però és difícil que s’esfondri del tot perquè és actiu, no és un aqüeducte estàtic que cau quan perd un suport. És necessari que hi hagi menys desequilibris econòmics i socials, perquè una societat amb pitjor repartiment de la riquesa està pitjor preparada per afrontar una crisi. D’igual manera, una societat en la qual no hi ha consensos entorn de temes fonamentals està pitjor preparada per suportar mesures tan sacrificades com pot ser el confinament.

La natura cal respectar-la, amb i sense coronavirus. (...) El problema amb el coronavirus ha sorgit a l’interior de les societats humanes, però no com a resultat de l’activitat en el medi natural. Dit això, no hi ha cap dubte que tenim un seriós problema amb la contaminació ambiental i els danys a la biodiversitat. No necessitem invocar pecats perquè ve un virus per així ser més conscients del que estem fent amb aquest medi ambient perquè és una cosa fonamental sempre. És el mateix que dir que ara hem descobert el valor de la família, l’afecte als fills... Tampoc cal un coronavirus per això. El que sí que és important és entendre que cal repartir les conseqüències de l’emergència per igual. Si ho fem així anem bé, però si al final resulta que afecta poc uns pocs, que el repartiment dels danys és desigual, sí que pot ser explosiu. I això és quelcom que no té a veure amb la natura, sinó amb la política.

Fina Mauri
Cardiòloga

“La crisi demostra que tots som vulnerables i que no ho tenim tot controlat”

La crisi del coronavirus ha posat de manifest que no ho tenim tot controlat, que pot venir un virus i ens ho pot descontrolar tot, i que tots, absolutament tots, som vulnerables. Per tant, hem d'aprofitar les coses bones que tinguem, perquè en un moment determinat tot això se'n pot anar.

La gent que ha viscut la pandèmia enfadada, probablement no canviarà, perquè voldrà tornar a la seva vida d'abans. La gent que en lloc d'anar cap a fora ha anat cap a dins, segur que ha reflexionat. L'ideal seria que les persones haguéssim tingut temps ara de reflexionar en el món en el qual vivim.

La població no és prou conscient que cal prevenir per no emmalaltir. Quan sortim d'un episodi greu estem molt contents perquè s'ha pogut tractar, però si després no fem un canvi de xip mental i que han de canviar les coses que no vam prevenir abans, serveix de ben poc.

És difícil fer que la gent sigui plenament conscient. És com la gent que fuma: es pensa que no li passarà res. En canvi, les persones que han sofert un infart o un càncer de pulmó, se'n adonen. És molt difícil tenir una actitud totalment responsable quan no n'ets conscient de la magnitud de la tragèdia. Sí, la gent sap la xifra de morts, potser hi ha gent espantada, però penses que a tu no et tocarà. Algú que no està ficat dins del sistema, que no ha estat en primera línia veient com la gent es moria, com s'ofegava i se'ls havia d'intubar ràpidament... La gent que no ha viscut això, no té por. És molt difícil trobar un terme mitjà per no terroritzar la gent, però perquè la gent sigui responsable. Això passa sempre.

Gemma Lienas
Esriptora

“Sou vosaltres els joves els qui heu d'impulsar i exigir els canvis”

En gran part, tot el que està passant és culpa nostra. Expulsem els animals dels seus hàbitats naturals, permetem una tala indiscriminada d'arbres, usem mil pesticides que tenen incidència en la salut, incentivem sistemes de regadiu que són poc sostenibles, fem ramaderia intensiva que provoca nous virus, usem antibiòtics en animals, deslocalitzem la indústria i la producció, hi ha un excés de producció i d'emissió de gasos contaminants, generem tones i tones de residus... tot això i un sistema econòmic basat en l'enginyeria financera i no en el treball real és el que ens ha dut aquí.

Estem dominats per un sistema econòmic que no té sentit, basat en un increment constant de la producció i el consum, i això ja es veu que no és sostenible. La gent que es fa rica no s'hi fa treballant, sinó amb enginyeria financera. I els governs cada vegada tenen menys pes, en detriment del que tenen cada cop més les supergrans plataformes digitals, que a més a més ni tan sols paguen impostos. I la dreta va fer totes les retallades que va fer, perquè ara ho hem pagat molt fort.

Sou vosaltres els joves els qui heu d'impulsar un canvi. No podem continuar vivint com ho estem fent, consumint un planeta i mig cada any, això no té sentit. O sigui que us dic que us haureu de comprometre i començar a treballar per una societat diferent. Haureu d'exigir canvis. Només la gent jove és la que pot impulsar aquest canvi. Els joves han viscut una crisi econòmica el 2008 i següents anys, de la qual no ens havíem recuperat encara, i ara els ha tocat això.

Juana M. Sancho

Catedràtica de Tecnologies
Educatives a la UB

“El bagatge de l’alumne a vegades el fa volar i d’altres no el deixa remuntar”

Tinc una llarguíssima trajectòria docent i investigadora i em continua sorprenent que continuem superposant “escola” amb “educació”, “aprenentatge” amb “memorització i repetició”. El que he argumentat i hem constatat en diferents investigacions és que l’aprenentatge, l’educació, comença des de la mateixa concepció. No és el mateix créixer al ventre d’una dona en un context social, cultural, econòmic i tecnològic que en un altre. I segueix des del moment del naixement al llarg de tota la vida. L’escola, com a dispositiu educatiu (Foucault), com a tecnologia de l’educació (Mecklenburgers), es va crear perquè l’alumnat pogués aprendre allò que no li podia proporcionar el seu medi, el fet de saber disciplinar. També com a forma de constituir les nacions i d’inculcar les idees religioses. Però l’aprenentatge no té límits.

El gran problema és que els sistemes educatius creen barres, imposen límits i no tenen en compte “la motxilla” que l’alumnat porta a l’escola. Un bagatge que de vegades el fa volar i altres no el deixa remuntar. Perquè, com argumentava Berstein, l’escola demana a l’alumnat que “deixi la seva identitat a la porta”.

Aquests dies, l’alumnat ha viscut intensament totes les dimensions del seu bagatge. I, com no podia ser d’una altra manera, ho ha fet de forma molt diferent. Però conscientment o inconscientment, tots han après. El professorat també. I ha estat un aprenentatge encarnat que probablement els està afectant més i recordaran més que els “continguts” factuais i declaratius de l’escola. Fem aflorar i compartim aquests aprenentatges. Però no només en temps de “pandèmia” sinó en tots els moments.

classe i com això condiciona tot tipus d’aprenentatges, des dels valors i les creences, com, per exemple, que en tot problema sempre cal donar totes les dades necessàries i només aquestes, fins a maneres de parlar, comportar-se, etc. D’aquí ve la importància de tenir molt en compte aquests aprenentatges en l’àmbit escolar, estretament vinculats a com s’organitza el centre i l’aula. Per exemple, és difícil que l’alumnat aprengui a cooperar si no percep que els docents ho fem i que ho vivim com a quelcom molt rellevant.

·Altres coneixements s’aprenen manipulant i observant. Amb tot, mitjançant l’experimentació, sense relacionar-la amb la construcció de coneixements teòrics, només s’apren a deduir factors que influeixen en un fet o fenomen (de què depèn que...), però no a explicar per què ni a modificar idees prèvies. Davant la famosa dita: «Escolto i oblidó, veig i recordo, faig i comprenc», com deia Rosalind Driver, sovint «es comprèn el que ja es comprenia», és a dir, limitar-se a manipular no fa més que reforçar les idees prèvies sense canviar-les.

·Pel que fa a l’aprenentatge de continguts amb un nivell cognitiu alt, cal la interrelació amb persones que en saben més i que ajuden l’aprenent a revisar les seves idees inicials i a construir-ne de noves. Ni es descobreixen només experimentant ni són fruit de repetir el que ha dit la persona experta o allò que s’ha llegit. Requereixen pensar sobre el que s’està aprenent, percebre’n el sentit (l’objectiu), connectar-ho amb els coneixements previs tot posant-los, si cal, en qüestió (autoregulant-se), generalitzar i abstraure, etc. Aquests són els tipus de sabers que només s’aprenen a l’escola o en entorns dissenyats amb aquesta finalitat, i sovint demanen un treball conjunt de diferents docents que intervenen al llarg d’anys d’escolaritat.

La majoria dels aprenentatges duren tota la vida, encara que sovint costa de distingir entre aquells que no es recorden però que amb ajudes o estímuls es reactiven i aquells que no es poden recuperar perquè no s’han après de manera significativa. La significativitat es relaciona, d’una banda, amb el fet de si s’han connectat bé els nous coneixements amb d’altres, jerarquitant-los i interrelacionant-los, ja que a la memòria s’activen «esquemes» o «models» al voltant d’una gran idea general, i no bits d’informació aïllats. D’altra banda, la significativitat es vincula amb les vivències i les emocions que es van generar mentre s’aprenia, ja que es va activar el centre de la memòria al nostre cervell i per això queden més ben fixats els aprenentatges, i aquests són més fàcilment recuperables, sobretot si les emocions associades van ser positives.

Tot i el que se’n sap, sobre com s’apren (és un coneixement en permanent evolució), qualsevol procés aplicat a l’aprenentatge no assegura els mateixos «resultats», raó per la qual és tan difícil recollir proves sobre la idoneïtat d’una determinada metodologia destinada a aprendre. Per sort, no vivim en el món feliç huxleïà, en què tothom era igual i sabia el mateix després d’haver passat per l’escola. Més aviat, cada persona, davant un mateix procés d’aprenentatge, construeix sabers diferents depenent del seu entorn social, els seus companys, les experiències viscudes, els seus interessos, aptituds, actituds, sentiments... S’és divers a l’inici de tot procés i se n’és al final, i cal no oblidar que aquesta diversitat constitueix una font de riquesa social i personal ●

Troba el teu exemplar a les botigues Abacus